

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОТКРИТИЯ И РАЗКОПКИ през 2011 г.

София, 2012

али от XI в. Остава въпроса кога е построен този зид и защо толкова близо до крепостната стена. Фактът, че в западния край той прорязва бъркало за вар, синхронно със строителството на южната крепостна стена, предполага, че е фундиран поне век след строителството на южната крепостната стена – т. е. след началото на VII в. Не е изключено обаче, предвид високата kota на фундиране, това да е станало след възстановяване на живота в Дръстър след началото на IX в. или най-късно през X в., защото през XI в. зидът е перфориран от въпросните сметни ями.

Литература

Атанасов и др. 2010: Г. Атанасов. Южната крепостна стена на Дуросторум-Дръстър-Силистра. – АОР през 2009 г. София, 2010, 235-237.

СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ

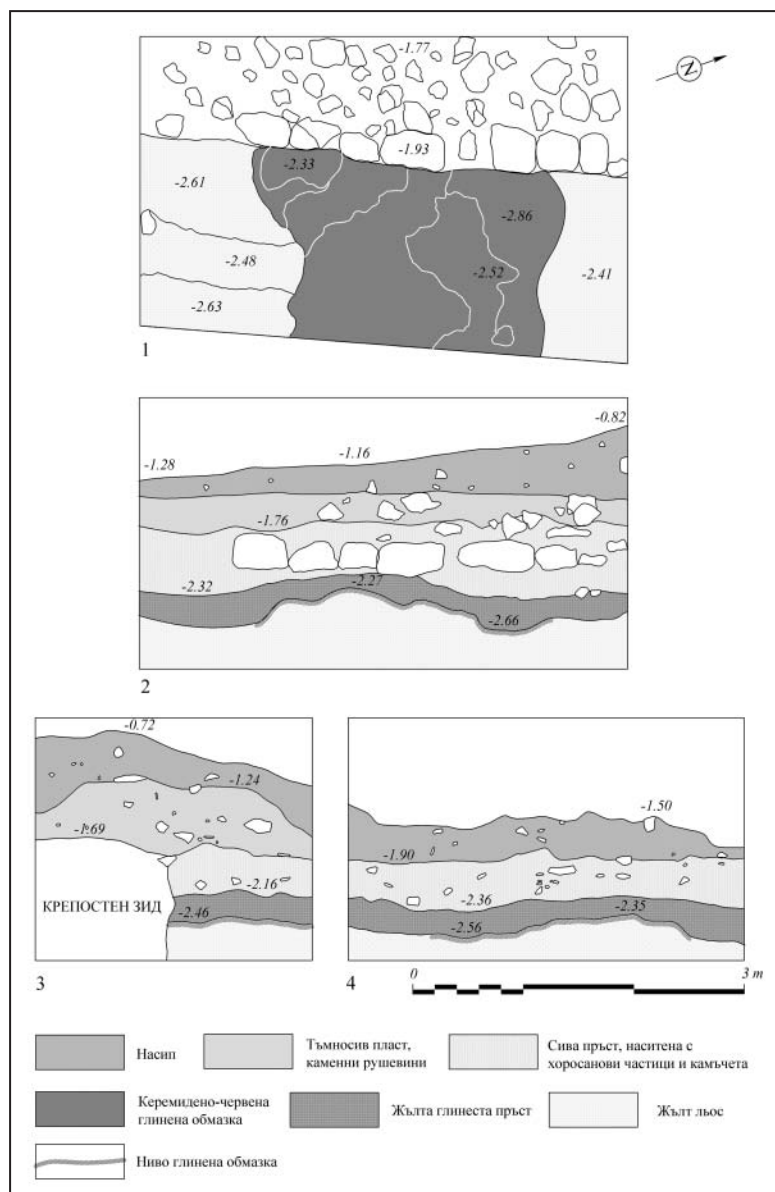
№ 28. РАННОРИМСКИ ВОЕНЕН ЛАГЕР И КЪСНОРИМСКО СЕЛИЩЕ CONBUSTICA ДО С. КЛАДОРУБ, ОБЩИНА ВИДИН

Красимира Лука

През 2011 г. проучванията на античния обект Conbustica до с. Кладоруб, община Димово, продължиха по протежението на източната крепостна стена, северно от изследваната до този момент площ. Поради силното разрушаване на терена от иманярски изкопи до този момент не беше открит изцяло запазен сектор. През 2011 г. беше заложен стратиграфски сондаж, ориентиран по дължината на крепостната стена (сондаж 3), който попадна на изцяло запазени пластове и позволи последователното и прецизно проучване и на трите, констатирани на обекта строителни нива (обр. 1). От същия сондаж, въпреки ограничената му площ, произхожда и сравнително богат археологически материал, чийто анализ е от съществено значение както за изясняване характера на обекта, така и за отделянето на хронологически репери, касаещи отделните типове находки и керамични съдове в ареала на днешна Северозападна България като цяло.

В сондаж 3 бяха констатирани познатите три нива на обитаване (обр. 2), най-ранното от които е свързано с наличието на дебела глинена обmazка, чийто западен край попада под субструкцията на крепостната стена. Северно и южно от глинената обmazка се достигна до стерилно льосово ниво. Обmazката е заложена в него чрез леко вкопаване, в което бяха констатирани и останки от овъглена дървесина (обр. 3). Пластът, натрупан над обmazката е с дебелина до 20 см. Състои се от жълта глинеста пръст с голямо количество въглени и пепел. За конструкцията на установеното съоръжение във височина свидетелстват откритите в същия пласт фрагменти от мазилки с отпечатъци от дървени прътове в тях. Вероятно става въпрос за стени, изградени от дървени колове, скрепени с пирони и покрити с дебела до 10 см глинена обmazка. На същото ниво бяха открити и битови предмети, украси, нападателно въоръжение, фрагмент от стъклен съд и керамична лампа.

Следващото строително ниво принадлежи на познатия и от другите сондажи подравнителен пласт с дебелина до 0,40 м, състоящ се от голямо количество дребни камъни, хоросан и редки керамични фрагменти. В изследваната до 2011 г. площ този пласт се датира с 4 монети на императорите Констанций II, Юлиан и Валент, най-късната от които сечена в 364-375 (Лука 2011, 289). Непосредствено над него се разкриха и рушевините от крепостната стена, които образуват дебел до 0,50 м пласт, състоящ се от големи и по-малки необработени камъни и частици хоросан, използвани за градежа на стената. В сондаж 3 това последно ниво се датира с монети от времето на Теодосиевата династия (Лука 2011, 289). От това ниво произхождат голямо количество находки на битови предмети, украси и фрагменти от стъклени съдове. Значителното количество конструктивни елементи, показва, че пространството пред крепост-

Обр. 1. Conbustica. Сондаж 3, 2011 г.: 1 – План; 2 – Западен профил; 3 – Северен профил; 4 – Източен профил.

Обр. 2. Conbustica. Сондаж 3, 2011 г. Северен профил и стерилно льосово ниво в план.

ната стена е било застроено с наземни постройки с дървен градеж.

Изцяло запазените културни пластове в сондаж 3 позволи и прецизната обработка на керамичния материал, произхождащ от него, при което бяха направени някои наблюдения, касаещи както формалния репертоар на съдовете, така и технологичните характеристики на керамичния комплекс в различните хронологически периоди. В ранноримския пласт бяха разграничени фрагменти от около 40 съда, съответно terra sigillata, тънкостенна червенолакова керамика, ке-

рамика с черен лак, обикновена римска, сива, груба и тара. Водеща технологична група в комплекса е керамиката, изпечена до кафеникаво червен цвят без повърхностно покритие. Формалният репертоар е представен от малки форми като съдовете за приготвяне на храна (гърнета), отнасящи се към групите на сивата и грубата керамика.

За късноантичните пластове трябва да бъде отбелязана появата на съдове, изработени от каолинова глина и изпечени до жълтеникаво-бял цвят, както и продължаващата употреба на сива и груба керамика. Формалният репертоар е разнообразен и представя както малки форми (купи, паници и чаши), така и гърнета, изработени с различна технология, и амфоровидни съдове. На изследвания обект керамиката, покрита със зелена глазура, произхождаща от късноантичните пластове, достига до 0,3 %, което количество е минимално в сравнение с данните от разположения само на 20 км Castra Martis (Кузманов 2005, 152). Констатираните различия както във формалния репертоар, така и в технологичните характеристики между керамичния комплекс от Conbustica и публикуваните до този момент материали, произхождащи от района (Kuzmanov 1987; Кузманов 2005) показват необходимостта от нови и по-задълбочени проучвания на късноантичното керамично производство в градската територия на Ratiaria. Твърде ясните формални и технологични характеристики на съдовете от трите нива в сондаж 3 дават солидна база за бъдещи изследвания в тази насока, а регистрираните на обек-

Обр. 3. Conbustica. Сондаж 3, 2011 г. Глинена обмазка.

Лука 2011: К. Лука. Археологическо проучване на ранноримски военен лагер и късноримско селище Conbustica до с. Кладоруб, Община Димово. – АОР през 2010 г. София, 2011, 287-289

та пещи за производство на битова керамика (Лука 2009, 328) показват развита местна продукция, която със сигурност се е развивала под силното влияние на разположената наблизо столица на провинция Dacia Ripensis.

Литература

Kuzmanov 1987: G. Kuzmanov. Ceramica del primo periodo Bizantino a Ratiaria. – Ratiariensia, 1987, 3-4, 111-118.

Кузманов 2005: Г. Кузманов. Късноантична керамика. – В: Кастра Мартис. Квадрибургий и кастел (Разкопки и проучвания, XXXIII). София, 2005, 128-180.

Лука 2009: К. Лука. Сондажни археологически проучвания на античен обект „Калето” при с. Кладоруб, Община Димово. – АОР през 2008 г. София, 2009, 437-441.

№ 29. АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ НА МНОГОСЛОЕН ОБЕКТ КАЛЕТО В ГРАД МЕЗДРА

Сергей Торбатов, Биляна Иванова

След временно прекъсване през 2010 г., през 2011 г. бяха подновени редовните разкопки на Калето в Мездра. Те бяха съсредоточени в най-източната част от Сектор III на обекта.

Довършена беше работата в Сондаж III/11 от 2009 г. и бяха заложени 3 нови сондажа – III/8, III/13 и III/13 – запад, в които напластяванията от античната епоха бяха напълно изчерпани.

Сондаж III/11 включваше вътрешността на помещение от IV в., пристроено от запад към източната крепостна кула. В югозападния ъгъл на сондажа беше разчистен хомогенен пласт от отухлени парчета глина с дебелина 0,15 м, заемащ пространство с приблизително правоъгълни очертания. Под него се достигна до хоризонтално оформена повърхност от дребни ломени камъни и трамбована пръст, нарушена по периферията от вкопавания от римската и късноримската епоха. Сред буците отухлена глина се срещаша парчета мазилки с отпечатащи от пръти и битова керамика от ранножелязната епоха, а непосредствено под този пласт, директно върху каменната настилка, беше намерен горял и

силно корозирал фрагмент от масивен железен предмет – възможно резе за врата. Малките размери на структурата (2 x 1,5 м) и фрагментарното състояние на въпросното резе правят малко вероятно отъждествяването ѝ с жилищни останки. По-правдоподобна е интерпретацията като жертвеник от ранножелязната епоха. Във връзка с последното следва да се отбележи, че при разкопки в централната част на Калето през 2007 г., беше изследвана подобна структура с идентична датировка, която се интерпретира от проучвателя (Г. Ганецовски) като свидетелство за съществуването върху хълма на раннотракийско светилище.

Сондажи III/13 и III/13 – запад обхващаха вътрешността на две трапецовидни помещения от VI в. в североизточната част на укрепената територия (обр. 1). В запазните останки от североизточната крепостна стена ясно се

Обр. 1. Мездра. Сондажи III/13 и III/13 – запад (поглед от северозапад).